

Szekelyország

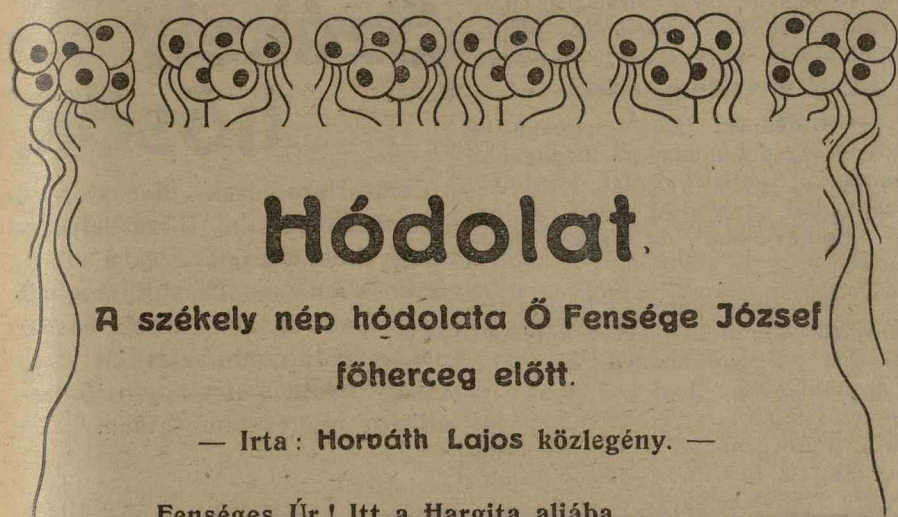
«Szekely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Tordaazanyos és Udvarhely-
vármegyék partoktól független, székely érdekű ujsága

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félére 5 K,
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-
sek díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhelyt, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta-
takarékpénztári csekk- és klliringszámla 10489. sz.

Hódolat.

A székely nép hódolata Ő Fensége József
főherceg előtt.

— Irta: Horváth Lajos közlegény. —

Fenséges Úr! Itt a Hargita aljába,
Kivirított immár a pünkösti rózsa...
Gyönyörű szép virág, senki sem öntözte,
Szép, piros hajnal volt a keltegetője...
Fehérruhás lányok szedtek egy nagy öllel,
S hódolattal kérnek Fenség, oh fogadd el...
Mindenik szírmára hódolatuk írták,
Mind az egész népség s könnyel telesírták...

Nem a bánat könnyét, örömkönnét sirja
Hargita bércének mindenik lakója, —
Az itthon maradtak, — fiatalok, aggok,
Mátkájukat váró fehérruhás lányok...
Dicséret jött Tőled, hogy a dalos székely
Összeforrt a Te nagy, Fenséges sziveddel:
...A sok piros rózsát mind, mind nekedszedték...
Piros pünköst napján oh! fogadd el, Fenség!

Eddig a virágot fiainknak adtuk,
Mikor omló könnyel harcba bucsúztattuk,
Dalolva üzték ők a kalapjuk mellé:
Siró örömtől szívünk szakadt belé...
Most Tenéked nyújtjuk magyarok hercege,
Szívünknek bálványa, jövődönk reménye,
Világtörténelem dicső katonája, —
Ki sirva borultál a vak katonára!

Mit a virág beszél legszebb szó a földön,
Gyöngé szavunkhoz hát segítségül jöjjön:
Mondjon virágmesét, — oh szépen mondja el,
Aldó szeretettel, hogy imád a székely!
S ami szépet mondhat a pünkösti rózsa,
Piros pünköst napján váljon mind valóra:
Jövődönk reménye, hercegünk, bálványunk,
Ez a lelkünk álma, ez a hódolatunk!

Az új hadikölcsön és a székely nép.

Irta: Pál Jób.

Az állam ismét a nemzethez for-
dult. Abhoz a nemzethez, amely ed-
dig is százszor és ezerszer bebizo-
nyította, hogy méltó ivadéka az
ősöknek és méltó ahhoz a földhöz,
amelyet a honfoglaló vezérek óta
annyiszor öntözött a magyar vér. Az
állam segítségért fordul a néphez
akkor, amidőn mindenkit kér, hogy
jegyezzen az új hadi kölcsönből.
Amikor még csak megindult a jegy-
zés munkája, már bizalommal te-
kinthettünk az eredmény elé, mert
előre láttuk, hogy az az eredmény
teljesen kielégítő lesz és befogja
váltani azokat a reményeket, melye-
ket nemcsak ez az ország, hanem
dicső szövetségeseink is fűztek a
magyar nemzethez. A nemzet, amely
eddig oda adta élete reménységét,
erős férfi seregét a hazának, oda
fogja most adni a pénzét is; oda
adja pedig azért, mert szüksége van
az országnak a nemzet pénzére és
mert ez a befektetett pénz százszor
és ezerszeresen biztosítva van.

A II. hadi kölcsön gyűjtésének
nagy munkájából ki veszik részüket
a szövetségesek is. Az a gyönyörű
szervezet, amely immár 16 esztendő
óta működik ebben az országban,
ismét gyönyörű eredményeket fog
elérni. Az Országos Központi Hitel-
szövetkezet kötelékébe tartozó ket-
tőezernégyszáz szövetkezet hivatalos
aláírási helyei a nemzeti kölcsönnek.
Az ország népe, az államfenntartó
elem csoportosult a kis szövetkeze-
tek körül, amelyek összesen és együtt-
véve ennek az országnak egyik leg-
hatalmasabb sziklavárát adják. Az
első hadikölcsönnél közel 50,000 té-
telben kis híján ötven millió koro-
nát jegyzett az ország népe a szö-
vetkezetek útján a nagy nemzeti
kölcsönre és ez a nem várt ered-
mény bizonyára kétségbeejtette el-
lenségeinket is. Van erő és van
akarat a magyar nemzetben és ha
a kis emberek ilyen hatalmas szer-
vezetbe tömörülnek össze, akkor a

kis emberek összességéből hatalmas
erősség válik.

Az első nemzeti kölcsönnél elért
eredmény bizonyára nem marad el
most sem. Ha olvassuk azt a felhi-
vást, amelyet *Korányi* Frigyes báró
miniszteri tanácsos, az Országos
Központi Hitelszövetkezet vezérigaz-
gatója intézett a nemzethez, akkor
bizonyosak vagyunk benne, hogy ez-
uttal is meghajtja mindenki a lobo-
góját a magyar nép áldozatkészsége
előtt. Azt mondja: a mi nemzetünk
is élni akar! Győzni akar! Adjuk
meg rá a módot hadainknak! Aki-
nek van hozzá tehetsége, aki hallgat
hazafias szíve szavára, aki jól szá-
mit és megérti, hogy amit kölcsön
ad most az államnak, nem aján-
dékba adja idegennek, de saját bol-
dagságára, gyermekei jövőjéért, a
hazáért, a királyért adja oda kölcsön!
Azért, hogy vad ázsiai csordák ne
gyújthassák fel a házáat, ne gyilkol-
hassák le asszonyainkat, gyermekein-
ket, hogy ne hajthassák korbács-
cal igába ezt a büszke szép orszá-
got! Aki képes hőseket tisztelni,
családját és hazája szentföldjét sze-
retni: az hallgasson a Haza hívá-
sára.

Ez a felhívás bizonyára nagy ered-
ménnyel is jár. Nagy eredménnyel
járt már más vidéken az országnak
és most itt az ideje, hogy a mi köz-
segeink is kivegyék a részüket. Kel-
jen fel a székelység is, amiként az
elmúlt ősszel megmozdult az egész
nemzet és erejével bámulatba ejtette
a világot. Legyen elég nekünk ez
az első szó is és menjünk el minél
előbb a székelyudvarhelyi s a többi
szövetkezetbe, ahol a nemzeti köl-
csön jegyzésére mindennemű felvi-
lágosítást és utbaigazítást készsége-
sen megadnak.

Segítsünk az országon és akkor
az Isten is megsegít bennünket!

A II. hadikölcsön jegyzésének
végső határideje 1915. május 26-ika.

Ismerősei, jóbarátai kö-
rében mindenki ajánlja a
„Szekelyország”-ot

A hős 82-ösök

A cs. és kir. Hadügyminisztérium 1915. február 9-én kiadott 122 es számú veszteség lajstromába foglalt 82-ös ezredbeli tisztek és legénység névsora. (XVIII. közlemény.)

Marton M. 16. sz. Udvhvm. Enlaka 1892. ms. — Marton Simon menetzászlóalj Udvhvm. Szentegyházfalva 1888. ms. — Máté Sándor 8. sz. Csikvm. Gyergyószentmiklós 1884. ms. — Máté Antal 8. sz. Csikbanfalva 1891. ms. — Máté József c. ővezető 14. sz. Csikvm. Csomafalva 1891. ms. — Mátfi Ferenc 1. Székelyudvarhely 1890. ms. — Máthé Albert ővezető 4. sz. Udvhvm. Etéd 1891. ms. — Máthé Elek 3. sz. Udvhvm. Vargyas 1889. meghalt 1914. okt. 12. — Máthé Ferenc 16. sz. Csikvm. Atyha 1891. megs. — Máthé József tizedes 3. sz. Csikvm. Göröcsfalva 1890. ms. — Máthé József c. ővezető 1. sz. Udvhvm. Zetelaka 1890. ms. — Matis Lajos 12. sz. Hszvm. Kézdivásárhely 1891. meghalt 1914. okt. 19. — Mezei Dénes 10. sz. Csik-szentmihály 1886. ms. — Mezei István c. ővezető 3. sz. Csikvm. Ditró 1891. hadifogoly (Astrachan, Oroszország). — Miháltz József 5. sz. Csikvm. Kászonsfeltiz 1883. ms. — Mihály Imre pött. 5. sz. Udvhvm. Szentegyházfalva 1888. meghalt 1914. okt. 13. — Mihály János 5. sz. Udvarhelyvárm. Szentegyházfalva 1888. megs. — Mihály János 8. sz. Csikvm. Kászonsimpér 1887. ms. — Mihálydeák Péter ővezető 5. sz. Csikvm. Gyergyóujfalva 1887. ms. — Mihálydeák István 16. sz. Csikvm. Kilyénfalva 1892. ms. — Miklós Antal 1. sz. Csikvm. Gyergyóremete 1882. meghalt 1914. okt. 14. — Miklós Dénes 3. sz. Udvhvm. Felsőfálva 1890. ms. — Miklós Ferenc pött. 18. sz. Udvhvm. Fenyéd 1880. meghalt 1914. okt. 14. — Miklósi Sándor 5. sz. Csikesekefalva 1894. ms. — Mikuleszk János 5. sz. Hunyadv. Szászváros 1883. meghalt 1914. okt. 15. — Moldován Gergely 7. sz. Csikm. Gyergyóholló 1883. ms. — Moldován Gergely 15. sz. Csikm. Gyergyóholló 1883. ms. — Moldován János 16. sz. Csikvm. Sövényfalva 1887. ms. — Moldován Péter 13. sz. Csikvárm. Gyergyóvárhegy 1892. meghalt 1914. okt. 13. — Moldován Balint 8. sz. Szolnokdobokam. Emberfő 1891. ms. Molnár Albert c. szakaszvezető 18. sz. Csik-szentdomokos 1881. ms. — Molnár Albert 16. sz. Udvhvm. Parajd 1888. ms. — Molnár Dénes pött. 2. sz. Udvhvm. Alsósófálva 1890. meghalt 1914. okt. 13. — Molnár Ilyés 11. sz. Csikvm. Gyergyóholló 1888. hadifogoly (Bijsk. Tomsz tartomány, Oroszország). — Molnár Ferenc c. ővezető 2. sz. Tordaarnyosvárm. Torda 1894. meghalt 1914. okt. 19. — Molnár Ferenc egyévi önkéntes, c. szakaszvezető 10. sz. Udvhvm. Székelyudvarhely 1884. ms. — Molnár Károly 8. sz. Csikvm. Gyimesközéplak 1892. ms. — Molnár László 2. sz. Kolozsv. Pusztakamarás

1884. meghalt 1914. okt. 14. — Molnár Lajos 12. sz. Csiktaplocza 1891. meghalt 1914. okt. 19. — Molnár Márton 1. sz. Udvhvm. Parajd 1887. ms. — Molnár Mihály 2. sz. Marostordavm. Akosfalva 1885. ms. — Molnár Mihály 5. sz. Udvm. Székelyszállás 1884. ms. — Molnár Miklós 4. sz. Udvhvm. Alsósófálva 1884. ms. — Molnos Dénes 1. sz. Udvm. Korond 1892. meghalt 1914. okt. 17. — Molnos Mihály 2. sz. Udvm. Korond 1892. meghalt 1914. okt. 14. — Morár János 14. sz. Csikvm. Szárhegy 1892. ms. — Morár Péter századkürtös 17. sz. Csikvm. Gyergyóvárhegy 1884. ms. — Müller Mihály 9. sz. Kolozsv. Teke 1887. meghalt 1914. okt. 16. — Mundra János 12. sz. Csvm. Salamá 1884. megs.

Nagy Albert ms. — Nagy Dénes 16. sz. Udvm. Farkaslaka 1892. ms. — Nagy Domokos pött. 18. sz. Csikmindszent 1882. ms. — Nagy Ilyés ővezető 6. sz. Csikmindszent 1889. ms. — Nagy Ferenc 16. sz. Udvm. Árvátfalva 1892. ms. — Nagy Ferenc pött. 20. sz. Udvm. Kányád 1888. ms. — Nagy Gábor 16. sz. ms. — Nagy Gáspár 14. sz. Udvm. Székelyvárság 1888. ms. — Nagy János pött. 17. sz. Csvm. Gyimesbükk 1886. megs. — Nagy József meghalt 1914. okt. 28. — Nagy Károly c. ővezető 8. sz. Udvm. Petek 1888. ms.

(Folytatjuk)

Harctéri gyászbeszéd.

Egy székely baka temetése.

Az északi harctéren, Orosz-Lengyelországban harcol a székelyudvarhelyi 82-ös gyalogezred, a meggypiros parulis székely regiment.

A mult hetekben az egyik földért járórt, Kovács Lajos nevű gyalogost, szolgálatteljesítés közben szíven találta az oroszok golyója. Gyergyókilyénfalvára való volt a vitéz harcos. Bátor katona volt, vitézül verekedett, a háboru kezdete óta sok felderítést végzett már el ügyesen, a közönséges székely közismert, nagyszerű ravaszságával és most, hogy a társai visszahozták holtan, az ezred a maga halottjának tekintette.

Századparancsnoka elrendelte, hogy diszes temetése legyen az ő vitéz székelyének és pap is álljon a sirgödörnél, amikor a hős legényt a véráztatta földbe leteszik.

Papot azonban nem tudtak keríteni arra a napra, mert a lövészárkok között nem igen járnak a papok és hogy bucsuszó nélkül ne menjen el a meghalt vitéz, beszédet mondott felette az egyik bajtársa: György Géza önkéntes ővezető, ki a polgári életben állami tanító s szintén kilyénfalvi születésű.

Az ővezető beszédét pappirra vetett fogalmazványban megküldte bajtársának: György Dénes kolozsvári tanárnak, ki azt közlésre érdemesnek találva, az „Ujság” május 8. kiadásában megjelent. Onnan vesszük át a tartalmát beszédét, mint székely érdeklődő dolgozatot édes atyja: György Jeremiás nyug. körjegyző szívességéből, a mely így szól:

Kedves Bajtársunk!

Mig lelkedet a beke szelid anygala a mindenható trónusához viszi, hogy megérdemelt jutalmat a fegőbb Ur-tól elvegye s mig mi, a te bajtársaid a küzdelemben összedőltek porreszedet átadjuk a hosszú pihenésnek, pár percra megállunk síroddal, hogy bajtársi kötelességünknek eleget téve, elbúcsúzzunk tőled.

Nem pap mondja fölötted az imát, nem kísér el utolsó utadra szülőfalunk kicsiny harangjának édes, ismerős szava; nem sirat itt most szülő feleség, gyermek: idegen földben kell pihened... Hát érdemes volt ezért ide jönnöd!...

— Érdemes! Mert teljesítetted kötelességedet nemzedet legnagyobb harcában, védted hazádat, küzdöttél, szenvedtél, meghaltál érte s ezért — tán névtelenül, de örökre hőse lettél.

Ne zavarja eszöndes pihenésedet, hogy idegen földben kell feküdnöd! Nekünk s a te nemzedetnek többé már nem idegen föld ez. A te és megszámlálhatatlan bajtársad izgasága, könnye, hulló vére szentelte azt meg és tett a mienké. A hon határa különben sem ott van, ahol a térkép mutatja. Itt van a határ: a lövészárkok az! Ha csak egy lépést teszünk is előre és azt megvédjük, már annyival nagyobb a haza. Akkor te már nem idegen földben, hanem otthon nyugszol.

Ne szégyenkezz Bajtárs, hogy nincs érdemkereszted! Nem az az érdemrend, nem az a kereszt az igazi, mit az emberek mellükön hordoznak, hanem az az igazi kereszt, amellyel az Ist n-ember kinszenvedése árán megváltotta a lelkivilágot s amely a Te és sok ezer névtelen hős társad küzdő szenvedése, vérehullása árán egy új ezredévre megváltja drága nemzetünket. Vagy igazi kereszt a Ti keresztetek, névtelen hősek, ami verejtékes munkátok nyomán évről-évre a honi barázdákön nőtt, a testnek életet és ennyi hősnek acélizmot adott.

Óh volt kereszted! Hordoztad az élet keresztjét s mielőtt megtettél volna még hosszának ígérkezett életutad, a haza egyetlen hívó szavára idehoztad azt. Most itt letetted s fejfa lett belőle.

Te nem akartad, hogy ekédet kivégyék kezedből, hogy örökölt, vagy összekuporgatott garasaidal szerzett földedet más birja, hogy otthonodban hontalan legyél; nem akartad, hogy öreg szüled, marcona ellenség bántalmazza, hogy feleségednek más örvendjen, hogy gyermekedet másnak neveljék, mint magyarnak.

Tudtad, hogy a hazának szüksége van most minden fiára, mert annyi az ellenségünk, hogy csak erőn felüli munkával küzdhetjük le. Tudtad, hogy fenséges trónörökösünk közöttük, miattuk vesztetté el országok koronáját. Ezért jöttél ide és haltál hősi halált. A te kis királyságod, a családod ezért vesztett el tégedet...

Annyi szív törött össze, mióta a remény háboru tart De ezeken a rokonokon, rokonokon fog felépülni egy szebb, boldogabb világ, melyben jó boldogok lesznek, akik megértik, ha majd béke lesz.

Béke!... Ezért küldjük a kiontott vérben és az özvegyek, árva gyermekek, szomorú anyák könnyéből kristályosult imákat oda, hol most a te lelked van, s az Isten meghallgatja azt.

Pihenj csendesen! Nem felednek bajtársaid, sem a haza polgárai kiknek jövődöbéli boldogsága meg-alapozásához éleddel áldozál. Istent veled! A mit hittél, úgy legyen.

Könnyezve hallgatták végig a harcdeztől bakák az ővezető gyászbeszédét és azujjonnan szerzett honi földdel letakarták az egyszerű deszkakoporsót.

Székely hősek.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaarnyos- és Udvarhelyvármegyéből származó és a világháboruban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hőseknek a hadügyminisztérium veszteség lajstromai alapján összeállított hiteles kimutatása.

XX.

Mandi András pött. 2. gye 19. sz. Hsz. Árkos 1885. ms. — Mariu János tart. 12. sz. Hszvm. Kovászna 1887. hadifogoly. — Márjás István századkürtös 3. sz. Hsz. Bikfalva 1891. ms. — Marti Balázs ővezető 6. sz. Hsz. Kézdiszentlélek 1892. meghalt 1914. nov. 20. — Márton József 7. sz. Hsz. Keresztvár 1893. meghalt 1914. nov. 19. — Márton József 6. sz. Hsz. Lemhény 1892. ms. — Máthé József tart. 7. sz. Udvhvm. Nagyalambfalva 1886. ms. — Mátyás György 6. sz. Hsz. Futásfalva ms. — Mátyás Lázár pött. 20. sz. Hsz. Kézdiálmás 1882. ms. — Mészáros Gábor 11. sz. Hsz. Kézdiszentlélek, meghalt 1914. okt. 12. — Mészáros József 6. sz. Hsz. Páva 1894. ms. — Mihály Ferenc tart. 12. sz. Hsz. Málnás 1889. hadifogoly. — Mihály József pött. 18. sz. Hsz. 1884. meghalt 1914. okt. 17. — Miklós István pött. 17. Hsz. Mikóujfalva 1882. ms. — Molnár Domokos ővezető 5. sz. Hsz. Kézdiszentlélek 1891. ms. — Molnár Ferenc tart. 2. sz. Hsz. Étfalvazoltán 1885. ms. — Molnár Károly tizedes 2. sz. Hsz. Kőkös 1891. megs. — More György tart. 12. sz. Hsz. Kézdiszentlélek 1883. hadifogoly. — Muntean István Mihály 6. sz. Hsz. Kovászna 1893. ms. — Mura Demeter 7. sz. Hsz. Magyarbodza 1893. ms.

Nagy Albert századkürtös 3. sz. Hsz. Bita 1892. ms. — Nagy Sándor Ferenc 6. sz. Hszvm. Paplocz 1893. ms. — Nagy András Ferenc ővezető 6. sz. Hsz. Szentkatolna 1893. ms. — Nagy Dénes 7. sz. Hsz. Nagyajta 1893. ms. — Nagy

János 6. sz. Hsz. Zabola 1893. ms.
Nagy László 14. sz. Hsz. Fomartonos 1892. ms. — Nagy László 6. sz. Hsz. Kökök 1881. ms. — Nagy István pótt. 14. sz. Hsz. Bölön 1890., meghalt 1914. okt. 19. — Negrutz Vazul egyévi önkéntes, c. ővezető 6. sz. Hsz. Márkos 1892., meghalt 1914. okt. 23. — Netoj György tart. 6. sz. Hsz. Doboló 1884. ms. — Nyágovits József 3. sz. Hsz. Magyarbodza 1889. megs.

Ópua-Bokor Pál 6. sz. Hsz. Kézdiszentkereszt 1891. ms. — Ópua György tizedes 2. sz. Hsz. Zabola 1881. ms. Orbán Sándor pótt. 6. sz. Hsz. Bikfalva 1891. ms. Ördög András 6. sz. Hsz. Páké 1893. ms. Orza László tart. 14. sz. Hsz. Sepsibükcsád 1889. ms. — Ötvös László pótt. 19. sz. Hsz. Torja 1882. ms.

Paizs János 12. sz. Hsz. Esztelenek 1890. hadifogoly. — Paizs István 6. sz. Hsz. Dálnok 1893. ms. — Pakucs János tart. ővezető 19. Hsz. Szentiványlaborfalva 1887. ms. — Pap János 12. sz. Hsz. Kézdiszentelek 1892. ms. — Pásztor János pótt. 17. sz. Hsz. Zadola 1883. ms.

Péter András pótt. 19. sz. Udym. Belfalva 1884. ms. — Péter Antal tart. tizedes 20. sz. Hsz. Aldoboly 1882. ms. — Péter Tivadar pótt. 20. sz. Hsz. Mikóujfalu 1883. ms. — Petke Pál 6. sz. Hsz. Ilyefalva 1891. ms. — Popica János pótt. 3. sz. Hsz. Aldoboly 1890. ms. — Porzsolt Imre tart. 12. sz. Hsz. Barátos 1888. hadifogoly — Poszli György tart. 14. sz. Csikszentgyörgy 1886. ms.

Rab Sándor pótt. 17. sz. Hszvm. Zagon 1883. ms. — Raduly István 6. sz. Hsz. Esztelenek 1892. ms. — Retyiczán György 6. sz. Hsz. Keresztvár 1893. ms.

Salamon Elek tart. 3. sz. Hszvm. Zájzon 1888. ms. — Salamon Dimén 6. sz. Hsz. Zagon 1893. ms. — Sándor Mihály pótt. 11. sz. Hsz. Málnás, meghalt 1914. okt. 12. — Samoula Miklós 12. sz. Hsz. Hidvég 1895. hadifogoly. — Santa Balázs tart. ővezető 19. sz. Csikkozmas 1885. ms. — Sárkány Antal pótt. 20. sz. Hsz. Kézdimartonos 1881. ms. — Sárkány József pótt. 17. sz. Hsz. Bereczk 1884. ms. — Sárkány József 3. sz. Hsz. Kézdimartonos 1892. ms. — Selár György ővezető 14. sz. Hsz. Bereczk 1892. ms. — Serbán Elek 12. sz. Hsz. Magyarbodza 1883. hadifogoly. — Serbán György tart. Hsz. Kovászna 1889. ms. — Serbán Konstantin tart. századkürtös 6. sz. Hsz. Sósmező 1889. ms. — Simon András pótt. 6. sz. Angyalos 1890. megs. — Simon Barabás 12. sz. Hsz. Bita 1890. hadifogoly. (Folytatjuk.)

Nyomdásztanulónak

Örösvölgy, szorgalmas fiút felvesz. Betegek Pál könyvnyomtató-intézetébe. Székelyudvarhely. Reál- vagy polgári iskolai két osztályt, avagy al gimnáziumot végeztek előnyben részesülnek.

Székely katonák.

Egyik székely gyalogezred, amelynek derék katonái, ahová csak jutnak, mindenütt feltűnnek vitézségükkel, tudvalevőleg most a német csapatokkal harcolnak Varsó alatt. Innen írt levelet A. Imre csikvármegyei faiskolai-felügyelő, zászlós, aki az első mozgósítás óta részt vesz a hábo uban székely katonáival. Leveleiben említi hogy, Vilmos császárt és Hindenburg tábornagyot is valóssággal bámulatba ejtette a székely csapat, amelynek katonái nem ismerik a visszavonulást. Leveleiben igen érdekes része, amely a székely katonák jelleméről szól a következő:

Mindig boldogan fogok visszaemlékezni, ha élek, arra a jelenetre, arra a támadásra, a melyet székely ezredünk, az egyik intézett egy ágyúkkal és gépfegyverekkel és teméttelen muszkával megrakott hadállás ellen. Ezredünk egy része támadásban kezdett, a másik része tartalékban maradt. Tartalékban levő bakáink pedig látva társaik vesztét, dühvel, izgalomtól reszkelve kérdezték tőlünk: „hát miért nem visznek minket is előre?” És ezt a kérdést olyankor adták fel, amikor puska-golyóval tele volt a levegő s minden legkisebb mozdulat majdnem biztos halált jelentett s amikor egymást érő srapel- és gránátzapor minden talpalatnyi földet össze-vissza szántott. A támadó frontot megritkította a gyilkos golyó s így tartalékban levő bakáink kívánsága teljesült. Előre vittük! No hát most előre fiúk, előre székelyek! És a székely baka rohant, mint a ferge-teg előre, csak előre! Az ágyugolyó földrengető durranással becsapott a sorba itt is, ott is, s az óriási földdarabok toronymagasságra repültek a levegőben. Oda se neki! Csak tovább, csak előre, székely fiúk! Hullott az ember, mint a kéve, de a székely baka még dühösebben rohant előre. A mindenféle öldöklő eszközzel és katonával zsúfolásig megrakott és erősített muszkállás megtört a székely bakák szuronyán s a hatalmas cár katonája menekült, amerre csak lehetett.

En mind láttam és ebben részt vettem s amikor ez mind megtörtént, könny szökött a szemembe s hálá-san sohajtottam fel a magyarok Istenéhez, hogy én ennek a kicsi, sokáig mellőzött, viharverte népnek a tagja lehetek! Előttünk rakásban hevert a muszka halott és sebesült, ott állt a harc képtelenné tett ágyúk és gépfegyverek garmadája, tovább gomolygó embertömeg rohant nyakra-főre, hogy megmentse életét. Ez a pillanat volt az, amikor a futó ellenséget üldözőbe fogva, véres megszárlást lehetett volna csinálni. De a székely bakának nem kell olcsó dicsőség! A székely bakának pillanatig földbe gyökerezett a lába, aztán meg rohanva rohant, de nem a futó ellenség után, hanem a jayveszékkel orosz sebesültekhez, hogy bekötözzék sebeiket és megment-

hessék, akit még lehet. Minden egyes baka úgy dolgozott, mint a lelkiismeretes orvos s testvéri szeretettel ölelte fel a földről, vigasztalta s nyújtotta oda talán utolsó korty vizet, vagy fekete kávéját, talán éppen annak a muszka sebesültnek, aki egy perccel előbb székely bajtársát vagy éppen testvérét lelőtte s akit talán ő sebesített meg.

A nemeslelkűségnek ennél jobb bizonyítékát elképzelni sem lehet. Eddig is tudtam, hogy ez az őt nem ismerők által sokszor megrágalmazott kicsi faj, amelyet sokan elveszettnek hittek és még többen megmenteni akarnak, olyan nemes faji tulajdonságokat hordoz magában, amely nemcsak életképességet biztosít számára, hanem a népek özönében első helyre állítja.

Ez a titáni küzdelem, amely most foly, igazi tűzpróbája a fajok életképességének, amelyen a népek jövője nyugszik.

Ez a háború talán sok időre visszaveti sok ország fejlődését s talán sokan érzékeny kárt fognak szenvedni miatta, de reánk nézve mindenestre egy nagy előny is származott belőle, az, hogy azok is megtanultak becsülni és tisztelni, akik a mi befeketésünkre törekedtek a világ előtt. („Magyarország“.)

Csata-dal.

„Jertek fiúk, kik egyszerre rukkoltunk“ dallamára.

Jertek fiúk, menjünk el a csatába,
Ott ömlik a muszka vére javába.
Mit ér nekünk ide haza az élet,
Mig a többi vitéz társunk,
Muszka vérbe fürödhet.

Ott dörög az ágyú s ropog a fegyver,
Szégyen annak, ki odamenni nem mer.
Ott lehet csak dicsőséget szerezni,
Ott lehet a, ott lehet a
Hazát szívből szeretni.

Nem kell oda édes anya, szerető,
Velünk szemben teméttelen muszka jó.
Oroszlánna lesz a szívünk úgy is ott,
Rakásra gyűl, halomzámra,
Jobbra-balra a halott.

Mindenfelé piros patakok csörgedez,
Körülötte mennyi szép vér-rózsza lesz!
Gyönyörűen ragyognak a napfénybe;
Jertek fiúk, székely hősök,
Menjünk a-csatatérre.

Csatatérre szerzünk babért, virágot,
Ott védjük meg édes magyar hazánkat.
Elfogjuk a muszkacárt is, hogyha kell,
Összekötjük, elkísérjük
A nagy Miklós herceggel.

Tiszta fehér kendővel a kezébe,
Elvisszük mi jó királyunk elébe.
Hadd lássa meg azt az egész nagy világ,
Hogy a cár is, a bátyja is
Szépen megadta magát.

82-ös székelyeknek nincs párjuk,
Elöl mennek, nem félnek a haláluk,
Learatják muszka-részüket izibe,
Haza jönnek dicsőséggel,
Várhatjátok őszire.

Székelyudvarhely, 1915. április 29.
Hegyi Sándor
82-ös szakaszvezető.

Háborus jegyzetek

II.

Bakáink rendíthetetlen vitézségéről már sokat írtak; hogy milyen ötletesek, hogy milyen harci furfangokat találnak ki, bizonyítja az az eset, hogy mikor a lövészárokból „hurra” kiáltással ordítottak a muszkák felé, azok felütötték fejüket, mire a mieink mind lepuskázták.

Egy huszárt körülfogott 60 kozák, a gyűrű mind közelebb ért. Neki tenni kellett, mert élve nem akarta megadni magát. Kétszer is neki vágott a kozák hordának, hogy a jelentést továbbítsa, de nem sikerült áttörni a gyűrűt. Visszalovagolt s villámgyorsan vágatott más irányba, két ügyes vágással leterített két lándzsás kozákot; menekülésében, a kozákok golyószóró karabélyukkal kísérték. Golyó csak lovát sebezte meg. Társai örömmujongása és tisztjének kitüntetése várta.

Kórházunkban orosz sebesültek is voltak. Tudjuk, hogy a huszár és kozák ellentét, mint a tűz és víz. Az oroszoknak lábuk, karjuk összetörve, kifordítva voltak. Rettenetes fájdalmakat szenvedtek. Így is nagyon szerették volna ütni a mi huszáraink.

Hogy milyen hatalmas földi urat képzelnek a cárbán az ő alattvalói, bizonyítja az alábbi eset: Általunk meghódított területen, ami hadvezetőségünk megengedte a szegény orosz-lengyel népnek, hogy ingyen tűzifát vihetnek haza, de nem mertek hozzá nyulni, azt mondták: „Nem szabad, mert a cáré.”

Ami szép országunk nagy Alföldjén, ahol a kristály tiszta patakok kák nem játszóak tündéres játékat a tündöklő fény sugarakkal, ahol nem csobognak a simmára csiszolt köveken a vizeseppek szivárvány színekben ragyogó fodrai; ahol a fenyvesek illata nem hódít, de ott van az aranytermő kincseink nagy oceaója, melyhez hasonló nincs több a földkereken. Ott láttam a haretérről visszajövet rég nem evett finom búzakenyert, hogy mikor beleharaptam majd megfuladtam s szokatlan mohó étvágygal fogyasztottam. Ha sok vér foly is hazánkért — méltán, mert meg kell védjük e kincset érő, bőtermő Kanaánt.

Gencsy Ferenc.

Jegyezzen hadikölcsönt minden magyar ember, aki előtt szent a haza érdeke, a nemzet becsülete és jövője!
Utolsó határnap a jegyzésre 1915. május 26-ika.

HIREK.

Vegyünk szent lelket!

Piros, pünköszt napja van a keresztény világban. Piros, pirosabb, mint valaha. Piros vértenger borítja az édes anyaföldet az egész világon — kelet, nyugat, dél és észak felé egyaránt. Igazán piros pünköszt napunk van. De nem ez a főcél. Nem ilyen pünköszt után gyógytunk. Ez a mostani pünköszt homlokegyenest ellenkezik a kereszténység alapelveivel, mely békét és szeretetet gyújt a lelkekben. Most pedig az egész föld kerekességén irtózatossá öldöklés, embermészárlás foly és újabb meg újabb gyuanyagot halmoz egymásra a hitvány önzés, gyálázatos kapzsiság ami Igazságért, becsületért vífézül küzdő seregeink ellen... Piros pünköszt napja van. Mindnyájunkat hasson át a Szentlélek Isten erőssége, mely — igazságos ügyért bátorsággal, fényes sikerekkel eddig forgatott fegyvereinket oly hathatósan segítette. Vegyünk tehát ismételt szent lelket, felséges lelkesedést és kitartást a további küzdelemhez. Bizzunk, reméljünk. Hiszen az eddigi di-csőséges diadalok a kishitűeket is meggyőzhették, hogy Vilmos császár, nagyszövetségesünk, mikor az mondotta: az Istenen kívül mástól nem félünk, napról-napra élő valósággá válik... Vegyünk tehát szent lelket és bizzunk az igazságos Isten segítségében, aki még soha el nem hagyta a Benne bizókat!...

— **A polgármesterné varrodája.** Torda az a szerencsés város, hol nemcsak főispán, alispán, polgármester, hanem főispánné, alispánné és polgármesterné is áll a közügyek élén. Meg van az áldásos eredmény. Mindenütt élet és mozgalom tapasztalható. Legutóbb Zilahi Sebes Andorné, Torda város polgármesterének neje az államilag segélyezett asszonyok munkaerejének igénybevételével és az általa indított farsadalmi gyűjtésből befolyt adományokból hadi varrodát szervezett. Az eredmény? — 1033 darab fehérnemű, melyet a harctéren küzdő katonáknak leendő kiosztás céljából e hó 17-én a Hadsegélyző Hivatalhoz Budapestre felszállítottak. Bizony ezt a tényleg derék példát, más helyeken is követhetnek.

— **Elhunyt szerzetes.** A székelyudvarhelyi szent Ferenc-rendi szerzetes atyáknak gyászuk van. Elvesztették egyik jámbor életű, ügybuzgó testvérüket, kinek földi részeit tegnap helyezték nyugovóra

általános nagy részvét mellett. Az elhunyt szerzetes atya haláláról a következő egyszerű, de annál meghatóbb gyászjelentőt bocsátották ki: „Istenben boldogult testvérünk Fr. Tornai Imre Renát a hívők inált kéri. Adj Uram örök nyugalmat neki! Az örök világosság fényeskedjék neki! Nyugodjék békességben! Amen. Temetése 1915. május 22-én d. u. 3 órakor lesz. Székelyudvarhely 1915. május 21. Zárda.”

— **Unitárius zsinat.** A magyarországi unitáriusok Tordára tervezett zsinatját — mint írják — ez év augusztus havában Kolozsvárt fogják megtartani.

— **Ha a háború 1915. július 31-ig tart,** — mint Edgar Grammond, a londoni kir. statisztikai hivatal igazgatója kiszámította — a hadi költségek egész összege 224 milliárd koronára fog rugni.

— **Pál István** tanító, a „Székelyország” munkatársa, — mint nekünk írja — e hó 10-én Pílna határában, a viszloka folyon túl megsebesült és jelenleg Pardubiceben (Csehország) ápolják. „Három nagy csatában megvertük az oroszokat. A székely ezredek, a 61-es és 82-es ezredek alakitott brigade, Generalmajor von Szende vezetése alatt van. Meg se bírtak előttünk állani a muszkák. Sokat elfogtunk. Ha jobban leszek, többet irok” — tudatja velünk lelkes munkatársunk e hó 15-éről kelezve. Mielőbb gyógyulását kívánjuk a derék székely költő- és írónak s tudósítását érdeklődéssel várjuk.

— **Nem volt hús** az elmúlt vasárnap Marosvásárhelyt, a Székelyföld fővárosában. Nem pedig azért, mert a város rendőrkapitánysága a mészárosok lpartársulatának a husárok emelését nem engedte meg s erre a mészárosok sztrájkoltak és a közönséget nem szolgálták ki. A hatósági husszék felállítását sürgeti a közönség. Székelyudvarhelyt a hatóság gondoskodása már lehetővé tette, hogy a marhabús kilogramját 2 K 40 fillérért megkaphassa a közönség. Barkóczy Albert husszékében így mérik a marhabúst.

— **Lelkesültség,** halált megvető elszántság jellemzi a hős székelyfiukat, kiknek egyike: Bocskor Benedek 82-ös szakaszvezető, a májusi dicsőséges harcokról ezeket írja e hó 10-én: „Fut az orosz, de ilyen futást nem lehet mindennap látni. Május 2-ikától a bokrok piros vérről vannak díszítve; egy-egy ifjú hős virága alvó félbe. Nem látni egyebet, csak előre vonulást, közbe-közbe percnyi megállást, mely a halál perce s megint csak előre... Egy-egy óriási 32-es ugatása, siró fia kíséri a 24-es és ahol megállanak, ott termés ez évben nem lesz. Nincs megállás, nincs addig, míg a muszkát ki nem verjük ebből a világból!”...

— **Halálozás.** Dollny Róbert udvarhelyvármegyei aljegyző, tb. fő-

szolgabíró, kir. ügyészégi megbízott e hó 19-én 41 éves korában hirtelen meghalt Székelyudvarhelyt. Temetése 20-án a rkath. egyház szertartása szerint történt meg és hült porait a ref. temetőbe helyezték örök nyugalomra.

Özv. Giebel Gottliebne szül. Boszák Klementina e hó 19-én délután 12 órakor 68 ik éves korában jobblétre szenderült Parajd községében, hol a róm. kath. szertartás szerint nagy részvéttel helyezték örök nyugalomra 21-én a közös sírkertbe.

— **A hatóság figyelmébe.** Vettük és adjuk a következő közérdekű felszólalást: Ajánlatos volna a hatósági liszt-bárcák kiadásánál a következő alkalommal némi módosítást tenni. A bárcák kiállításával ugyanis egyetlen ur bizatik meg és pedig a liszt-kivétel idejének utolsó napjaiban. A közönség kénytelen tömegesen meglepni az utolsó napokra hagyott bárcák kiadását. Minden családfő maga nem jelentkezhethet személyesen, ki gyermekét, vagy cselédjét avagy tanoncát küldi. A zsúfolt jelentkezés miatt aztán a rendőrség beavatkozása is szükségessé válik. Könnyen elkerülhető volna ez, ha a liszt-bárcákat jóval előbb kezdenék kiállítani, vagy ha utolsó napra maradt: utcák, kerületenkint több helyen állíttatnék ki. Hiszen a mai viszonyok között már magában elég nehéz a fogyasztó közönség 75 százalékának a liszt árát megszerezni, legalább az unalmas, de idővesztegető várakozással a fogyasztó közönség ne legyen terhelve.

— **Tüzeset.** Nagy szárazság volt e hó 20-án Székelyudvarhelyt. A hőmérő 35 Celsius fokra emelkedett. Pont délben tüzlárma verte fel a várost. Az V. kerületben Fernengel Gyula nagykereskedő szénaraktára kigyulat és 50 vasuti kocsira menő szénája lángbaborult. Menteni semmit sem lehetett. A kár 40.000 korona és mindössze 12.000 koronára volt biztosítva. A tűz még a késő éjjeli órákban is megvilágította a környéket. A veszély keletkezésének oka eddig még ismeretlen.

— **A bögözi székely halála Amerikában.** Benedek Ferenc Bögöz, udvarhelyvármegyei községből ment Amerikába, hol Glen-Jean bányájában halálos szerencsétlenség érte. Mintegy 5—6 tonna sulyu kötömög szakadt rá s mellkasát annyira összezúzta, hogy iszonyu kínok között kisenvedett. Ez csak egy a sok ezer meg ezer közül, kik hazájukat elhagyva, az ellenünk most fegyvert kovácsoló Amerika földjén lelik szerencsétlen balesetek miatt halálukat. Székelyek! Szeressétek jobban hazátokat, mint önmagatokat s ha itthon is úgy dolgoztok, mint idegenben, nem lesz szükség a vándorlásra...

Nébjegyek, megírók és mindenféle nyomtatványok készítőinek e lap kiadóhivatalában.

SZÉKELY GAZDA.

Termeljünk kölest és pohánkát. Az élelem és a takarmány-cikkek minél bőségesebb mennyiségére soha oly nagy szüksége nem volt Magyarországnak, mint a jelen háborus esztendőben, amikor termőföldjeinket kettős termeléssel is kell használnunk, a mi abból áll, hogy a főtermény felszabadulása után baledéktalanul felszántott tarlót ismételten bevetjük. Legalkalmasabb növények e célra a köles meg a pohánka (haricska). Egyes külföldi kölesek, mint a szibériai, vagy a japán köles is beváltak ugyan nálunk, de emberi táplálékul, liszt és dara céljaira, színük és ízüknel fogva kevésbé alkalmasak. Azonkívül a nálunk honos köles és pohánkaféléknek megvan az a jó tulajdonságuk, hogy az ország legzordabb vidékein is jól teremnek. Leginkább zabos és őszi kalászos után vetjük. Ritkább vetésben jobb termést adnak, mint az az elbokrosodó sűrűben. Kat. holdanként jó magból 30 liter kölest vetünk. Kedvező időben még a nyár derekán elvetett köles is megéri. Legajánlatosabb nyomban kaszálás vagy aratás után szántani s az apróra előkészített és megázott talajban elvetni. Rendkívül fontos dolog a tarló azonnali felszántása s ismételt fogasolása, s ha valahol nem sikerül a köles vagy pohánka vetés, annak legtöbbször azaz oka, hogy a tarló sokáig feküdt szántatlanul. Rendkívül kedvezően befolyásolja a terméshozamot a kettős termelésnél a talaj trágyázása, a mit annyival kevésbé szabad elmulasztani, mert a köles vagy pohánka után a legtöbbször őszi kalászos következik, a mely csak úgy adhat jó termést, ha előveteménye erős trágyázást kapott, különben az előző két termés annyira kimeríti a talajt, hogy az utánuk következő kalászos már nem adhat kielégítő termést.

— **Sarlóval aratók.** A „Köztelek”-ben Elekes Árpád uradalmi intéző (Harasztos) foglalja a sarlóval való aratás kérdésével. Többek között ezeket írja: „Aki jó kézi arató, azt gyönyörűség nézni, hogy arat, két marokból olyan kevés kölest, ami megfelel a kötöző aratógépek két kévéjének. A tarló utána tiszta, egy búzafő sem marad. Levág egy nap 5 keresztet, 15 kévést. Kiválóan érték ezt a munkát Udvarhely megye sátoros, üstös, kóbor cigányai, kik semminemű mezőgazdasági munkával nem foglalkoznak, de aratásra kaphatók s ebben felülmúlhatatlanok. Kiválóan ügyesek Tordaaranyos megye oláh mokányai is Topánfalva vidékéről, akik két vármegye búzatermését vágják le sarlóval, de olyan keresztet raknak, amelyek igen hosszas esőt és vihart is kár nélkül kiállhatnak. Rendesen 14—15 éves korukban kezdik a leányok tanulni az aratást és már 20 évesek, asszonyok, mikor kezdenek jobb aratók lenni. Tehát 4—5 évi gyakorlat után válnak jó aratóvá... a sarlóval való aratás a legököltebb munka és azt, aki jól tud így aratni, nem lehet kellően megfizetni.”

Nyomtatja és kiadja BETEGH PÁL könyvnyomató int. Székelyudvarhelyt.